

prima instanță: Judecătoria Soroca
Judecător: L. Ciuhrii
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți
Judecători: Alexandru Gheorghies
Aurelia Toderas
Ana Albu

ÎNCHEIERE

01 februarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecător: Tatiana Vieru

Judecătorii: Oleg Sternioală, Nicolae Craiu

examinând chestiunea admisibilității recursului declarat de avocatul Coban Igor în interesele Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza”,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ministerul Mediului împotriva Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza”, cu privire la repararea prejudiciului material,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 23 august 2016, prin care a fost admis apelul declarat de Ministerul Mediului, casată hotărârea Judecătoria Soroca din 28 martie 2016 cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea s-a admis,

c o n s t a ț ă:

La data de 02 octombrie 2013, prin intermediul oficiului poștal, Ministerul Mediului a depus cerere de chemare împotriva Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza”, cu privire la repararea prejudiciului material.

În motivarea acțiunii a indicat că, în rezultatul controlului geologic și supraveghere minieră din 19 decembrie 2011, efectuat de către Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, privind respectarea legislației la exploatarea zăcămintelor de nisip-prundiș „Cremenciug III”, de către G.Ț. „Constantin Solza”, amplasat în satul Cremenciug din raionul Soroca, s-a constatat că beneficiarul subsolului a efectuat lucrări de extragere a nisipului-prundișului din afara limitelor perimetrului minier atribuit.

Conform raportului și actului de control nr. 1/40 din 19 decembrie 2011, cu privire la cercetarea suprafeței zăcămintului de nisip-prundiș „Cremenciug III”,

întocmite de către Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, în prezența administratorului G.Ț. „Constantin Solza”- Solza Constantin, s-a constatat că întreprinderea a exploatat zăcământul, extrăgând ilegal nisip-prundiș în afara limitelor perimetrului minier, în volum de 40552 m³, pe o suprafață de 10138 m².

Ca urmare, la 11 ianuarie 2012, Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale a întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție nr. 1/3, iar agentul economic și-a recunoscut vina și a achitat amenda în sumă de 5 000 lei.

Potrivit Raportului de expertiză cu privire la evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul extragerii ilegale a substanțelor minerale utile G.Ț. „Constantin Solza” a cauzat prejudiciu mediului în valoare de 7 668 229,12 lei. Calculul prejudiciului cauzat mediului în rezultatul extragerii ilegale a zăcământului de nisip/prundiș a fost calculat în conformitate cu Instrucțiunea privind evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul nerespectării legislației privind subsolul, care a fost aprobată prin ordinul Ministerului Mediului din 08 iunie 2004.

La data de 23 ianuarie 2012 prin notificarea nr. 08-05/132 Ministerul Mediului a propus G.Ț. „Constantin Solza” să achite benevol prejudiciul cauzat mediului, însă până în prezent prejudiciul nu a fost achitat.

Solicită reclamantul admiterea acțiunii și încasarea din contul pârâtului la contul Fondului Ecologic Național, a prejudiciului cauzat mediului în sumă de 7 668 229,12 lei. Totodată a solicitat aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii prin aplicarea sechestrului pe toate bunurile, conturile sau sumele de bani ale pârâtului.

Prin încheierea Judecătorei Soroca din 10 octombrie 2013, s-a dispus aplicarea sechestrului pe mijloacele bănești aflate pe conturile bancare ale G.Ț. „Constantin Solza” cu sediul în satul Cremenciug din raionul Soroca și s-a aplicat interdicția de înstrăinare a bunurilor mobile și imobile, inclusiv pe cele care se află la alte persoane, înregistrate cu drept de proprietate după G.Ț. „Constantin Solza”, în limita valorii acțiunii de 7 668 229,12 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Soroca din 17 septembrie 2014, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 28 aprilie 2015, s-a admis apelul declarat de Ministerul Mediului, s-a casat hotărârea Judecătorei Ungheni din 17 septembrie 2014 cu restituirea cauzei la rejudecare.

Prin încheierea Judecătorei Soroca din 07 septembrie 2015, s-a admis parțial cererea înaintată de G.Ț. „Constantin Solza”, s-a anulat sechestrul aplicat pe mijloacele bănești de la conturile bancare cu menținerea celorlalte măsuri de asigurare aplicate prin încheierea Judecătorei Soroca din 10 octombrie 2013.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 30 decembrie 2015, s-a respins recursul declarat de G.Ț. „Constantin Solza” ca fiind depus tardiv. S-a admis recursul declarat de Ministerul Mediului, s-a casat încheierea Judecătorei Soroca din 07 septembrie 2015 cu soluționarea prin decizie a problemei în fond prin care s-a

dispus respingerea cererii înaintată de G.Ț. „Constantin Solza” cu privire la anularea măsurilor de asigurare.

Prin hotărârea Judecătorei Soroca din 28 martie 2016, s-a respins acțiunea înaintată de Ministerul Mediului împotriva G.Ț. „Constantin Solza” și s-au anulat măsurile de asigurare a acțiunii, dispuse prin încheierea Judecătorei Soroca din 10 octombrie 2013.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 august 2016, s-a admis apelul declarat de Ministerul Mediului, s-a casat hotărârea Judecătorei Soroca din 28 martie 2016 cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea a fost admisă. S-a dispus încasarea de la contul G.Ț. „Constantin Solza” la contul Fondului Ecologic Național a prejudiciului cauzat mediului în sumă de 7 668 229,12 lei și taxa de stat la contul statului în sumă de 87 500 lei.

În motivarea soluției sale instanța de apel a indicat că, potrivit actului nr.436 eliberat de Serviciul Standardizare și Metrologie la data de 07 iunie 2006 G.Ț. „Constantin Solza” i-a fost atribuit pe un termen de 10 ani perimetrul minier cu suprafața de 2,4 ha pentru exploatarea în subteran a zăcământului de nisip - prundiș „Cremenciug – III”, localizat la 1,3 km spre vest de satul Cremenciug din raionul Soroca (vol. I, f.d.36).

Conform Actului nr. 9 din 26 august 2010 de confirmare a perimetrului geologic eliberat de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza” i s-a atribuit pentru cercetare geologică (exploatare geologică suplimentară) în limitele indicate pe planul topografic, zăcământul de nisip-prundiș „Cremenciug-III” din raionul Soroca, 1,3 km Nord Vest de satul Cremenciug, versantul drept al văii râului Nistru, a VII terasă, suprafața proiecției perimetrului geologic – 3,26 ha (vol. I, f.d.168).

În urma inspectării îndeplinirii cerințelor privind folosirea și protecția subsolului zăcământului de nisip-prundiș „Cremenciug-III”, gestionat de G.Ț. „Constantin Solza”, la 19 decembrie 2011 a fost întocmit Actul nr. 1/40 în care s-a indicat că la momentul controlului întreprinderea nu efectua lucrări de extragere a nisipului-prundișului și s-au efectuat măsurări ale suprafeței de pe care a fost extras nisip-prundiș, iar rezultatul urma a fi expus în Raportul cu privire la cercetarea zăcământului. Potrivit Raportului Gospodăria Țărănească „Constantin Solza” a extras nisip-prundiș din afara limitelor perimetrului minier atribuit pe o suprafață de 10 138 m², fiind extras nisip în volum de 40 552 m³ (vol. I, f.d.10-12).

La 11 ianuarie 2012, în privința Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza” a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție în baza art.119 alin. (1) din Codul contravențional, pentru folosirea neautorizată a subsolului. În esența contravenției s-a indicat că, în rezultatul efectuării măsurărilor suprafeței zăcământului de nisip-prundiș „Cremenciug-III” gestionat de către G.Ț. „Constantin Solza”, la 19 decembrie 2011 s-a constatat extragerea de către beneficiar a

substanțelor minerale utile din afara limitelor perimetrului minier atribuit, fiindu-i aplicata sancțiunea sub forma de amendă în mărime de 500 u.c. (Vol. I, f.d.14).

Instanța de apel a reținut că, la data de 12 ianuarie 2012 în termen de 72 de ore, amenda stabilită a fost achitată în mărime de 50%, iar procesul-verbal nu a fost contestat în modul prevăzut de Lege.

Colegiul civil al Curții de Apel Bălți a conchis că procesul-verbal din 11 ianuarie 2012 prin care s-a constatat vinovăția Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza” în folosirea neautorizată a subsolului este valabil, și nu ținea de competența instanței de fond la examinarea prezentului litigiul de a se expune asupra corectitudinii întocmirii și legalității acestuia.

Totodată instanța de apel a indicat că nu este în drept să se expună asupra corectitudinii întocmirii procesului-verbal din 11 ianuarie 2012, deoarece în prezenta cauză nu se examinează legalitatea și temeinicia procesului-verbal menționat. Astfel a concluzionat că, procesul-verbal din 11 ianuarie 2012 întocmit de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale servește drept temei de angajare a răspunderii delictuale a Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza”.

Referitor la existența prejudiciului material provocat prin acțiunile Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza” și cuantumul acestuia, instanța de apel a reținut că, la data de 17 ianuarie 2012 a fost întocmit Raportul de Expertiză privind evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul extragerii nelegitime a substanțelor minerale utile. Potrivit raportului, în urma calculului efectuat conform pct. 14 al Instrucțiunii privind evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul nerespectării legislației privind subsolul s-a constatat că, Gospodăria Țărănească „Constantin Solza” în rezultatul extragerii nelegitime a substanțelor minerale utile a cauzat mediului un prejudiciu în suma de 7 668 229, 12 lei (Vol. I, f.d.16-17).

Ulterior, la 24 ianuarie 2012 în adresa Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza” a fost expediată Notificarea nr.08-05/132 din 23 ianuarie 2012, unde s-a solicitat ultimului restituirea prejudiciului cauzat mediului în sumă de 7 668 229,12 lei, în termen de 30 zile de la momentul recepționării notificării și în termen de trei luni să înlăture încălcările depistate (Vol. I, f.d.5-8). Notificarea fost recepționată contra semnătură la data de 26 ianuarie 2012. (Vol. I, f.d.9), iar deoarece prejudiciul nu a fost achitat Ministerul Mediului a înaintat prezenta acțiune.

La fel de către Gospodăria Țărănească „Constantin Solza” nu a fost contestat nici Raportul de expertiză privind evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul extragerii nelegitime a substanțelor minerale utile din 17 ianuarie 2012, iar efectuarea unei alte expertize nu a fost solicitată.

Plus la acesta, Actul nr. 1/40 din 19 decembrie 2011 a fost întocmit în prezența administratorului Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza”, care a participat la efectuarea măsurărilor, fapt confirmat prin semnătura administratorului și ștampila întreprinderii (f.d.13 verso).

Invocând ilegalitatea deciziei instanței de apel, la data de 02 decembrie 2016, avocatul Coban Igor acționând în interesele Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza” a contestat-o cu recurs, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei Curții de Apel Bălți din 23 august 2016 cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea cererii de recurs a indicat că, instanța de apel a apreciat arbitrar probele deoarece în actul care a stat la baza elaborării raportului cu privire la cercetarea suprafeței zăcământului și a procesului-verbal cu privire la contravenție, nu au fost indicate concret elementele de fapt ce s-au dobândit în urma controlului geologic. G.Ț. „Constantin Solza” nu a fost prins în flagrant exploatând perimetrul miner alăturat, iar probe care să certifice că anume el ar fi comis fapta imputată nu au fost prezentate în temeiul art. 118 din Codul de procedură civilă.

Recurentul a demonstrat că în perioada respectivă era în proces de lărgire a proiectului, iar în acea parte erau mai multe denivelări, pe care le-a nivelat pentru a avea oportunitatea de a lua cernoziomul și face terenul respectiv lucrativ.

Indică recurentul că, aplicarea sancțiunii contravenționale și executarea acesteia nu poate fi apreciată ca probă în acțiunile ilicite a G.Ț. „Constantin Solza”, în rezultatul cărora au fost cauzate prejudicii materiale în suma pretinsă deoarece procesul-verbal a fost întocmit cu abateri și nu conține în mod clar circumstanțele care au servit la stabilirea faptei incriminate.

Examinând admisibilitatea recursului declarat de avocatul Coban Igor în interesele Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza”, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 04 noiembrie 2016, Curtea Supremă de Justiție a expeditat în adresa Ministerului Mediului copia cererii de recurs declarată de avocatul Coban Igor în interesele Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza”, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d.161).

La data de 11 ianuarie 2017, Ministerul Mediului a depus referință prin care a solicitat respingerea ca fiind inadmisibil recursul declarat de avocatul Coban Igor în interesele Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza”, deoarece nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă, care să justifice afirmația de ilegalitate a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe. Argumentele recursului nu indică încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, aprecierea arbitrară a

probelor de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Indică intimatul că, obiectul litigiului este recuperarea prejudiciului cauzat de către G.Ț. „Constantin Solza” în urma extragerii ilegale a zăcământului, în modul stabilit de lege și nicidecum contestarea raportului, actului de control și a procesului-verbal contravențional. Acestea sunt în vigoare, produc efecte juridice și servesc drept temei pentru calcularea prejudiciului.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, examinând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu materialele pricinii civile, consideră că acestea sunt inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 431 alin. (2) din Codul de procedură civilă, asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

Conform art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din actele cauzei se constată că, decizia Curții de Apel Bălți din 23 august 2016 a fost expediată în adresa părților la data de 29 septembrie 2016 și a fost recepționată de către avocatul Coban Igor și de către G.Ț. „Constantin Solza” la data de 05 octombrie 2016 și 06 octombrie 2016, iar cererea de recurs a fost depusă la data de 02 decembrie 2016.

Prin urmare instanța de recurs consideră că, recurentul s-a conformat prevederilor legale și au declarat cererea de recurs în interiorul termenului de două luni.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin.(4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de avocatul Coban Igor în interesele Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza” împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 23 august 2016, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă, deoarece recurentul nu a invocat nici un temei ce ar indica asupra ilegalității deciziei instanței de apel.

Or, în cererea de recurs s-au indicat doar argumente privind dezacordul cu raportul, actul de control nr. 1/40 din 19 decembrie 2011 cu privire la cercetarea suprafeței zăcământului de nisip-prundiș „Cremenciug III” și cu procesul-verbal contravențional nr. 1/3 din 11 ianuarie 2012, care au fost întocmite de către Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, care nu constituie obiect de examinare în prezenta cauză.

Astfel, potrivit art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin. (2), (3) și (4).

Verificând motivele de casare invocate în cererile de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție atestă, că recurentul indică argumente ce țin de dezacordul cu felul în care instanța a apreciat înscrisurile probatorii și a constatat circumstanțele cauzei. Astfel, cele invocate în cererea de recurs nu pot fi reținute ca temei de admisibilitate deoarece acestea țin de reaprecierea probelor, fapt care este inadmisibil în recurs.

Totodată, argumentele recurentului privind ilegalitatea deciziei instanței de apel, instanța de recurs menționează că în cererea de recurs nu se indică prin ce s-a manifestat aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural și din care circumstanțe rezultă ilegalitatea acesteia.

Alte argumente invocate în recurs nu au relevanță, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei pentru casarea deciziei recurate și urmează a fi respinse.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din Codul de procedură civilă are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și de drept procedural, verificându-se exclusiv legalitatea deciziei adoptate, dar nu și temeinicia în fapt a acesteia.

Distinct de cele relatate, se reiterează că conform jurisprudenței degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, recursurile trebuie să fie efective, adică să dispună de puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (speța Purcell c. Irlandei, decizia cu privire la admisibilitate din 16 aprilie 1991), însă motivele cererilor de recurs invocate în speță sunt similare celor indicate în procesul judecării pricinii în ordine de apel, asupra căroră instanța de apel s-a pronunțat deja în modul corespunzător.

În circumstanțele sus relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de avocatul Coban Igor în interesele Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza”, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Recursul declarat de avocatul Coban Igor în interesele Gospodăriei Țărănești „Constantin Solza”, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,

Judecătorul:

Tatiana Vieru

Judecătorii

Oleg Sternioală

Nicolae Craiu